

ANTON MARTIN SLOMŠEK

PO MILOSTI BOŽJI

KNEZ INO ŠKOF LAVANTINSKI POZDRAVIM SVOJE LJUBE OVČICE

INO

VSIM VERNIM LAVANTINSKE ŠKOFIJE SREČO INO VSE DOBRO OD BOGA ŽELIM.

Preljubi! Slovenci se radi prav po keršansko pozdravijo, rekóč: *Hvalen bodi Jezus Kristus!* Tudi jaz vas ravno tak po domače pozdravim, vam po starim znanji roko podam ino Boga prosim, de bi bil jaz svoje škofije, vi pa mene svojiga škofa veseli; naj bi veliko let v gnadi božji skupej živeli *h časti Bogu, našim dušam pa k izveličanju.* De bo pa naše veselje gotovo, naj bo naša prva skerb, svoje dolžnosti dobro spoznati ino zvesto dopolniti, vsak po svojim stanu.

Slovenecam lepšiga ino bolj imenitniga dela ni, kakor *vinograd* obdelovati. *Vinograd Gospodov* obdelovati je moje delo, pa tudi vaša dolžnost meni pomagati, de bo *gorica Lavantinske cerkve*, ki je zdaj meni od Jezusa Kristusa, Gospoda vsih gospodarjev, po njegovih viših namestnikah v skerb izročena, dobro obdelanemu vinogradu podobna, v katerim žlahtno tersje lepo raste, dišóče cvetí ino obilniga sadja rodí. Pogovorimo se torej prav po domače, kako se homo apostolskiga dela lotili, de nam pojde veselo ino prav spešno od rok. Le pomislite!

Vsemogočen ino vsmilen Bog je zasadil velik ino imeniten *vinograd*, *svojo sveto cerkev*, (Izaias. 5), na gorico tiga sveta, ki se razlega od sončniga izhoda do zapada. *Ljudje* po božji podobi vstvarjeni so žlahtne *terte*. Jezus Kristus, božji Sin ino izveličar človeški, je kupil vinograd s svojo predrago rešnjo kervjo, ter ga izročil svojim namestnikom, svetimu *očetu Rimskimu papežu*, svojimu vidnimu poglavarju na zemli, *škofam*, nastopnikom apostelnov, ino *mašnikam*, vučencov Kristusovih nasledvavcam, ker je djal: „Kakor je mene Oče poslal, pošlem tudi jaz vas. Jite po vsim sveti, učite vse narode; učite jih deržati vse, karkolj sim vam zapovedal.“ (Mat. 28, 19-20).

Lepa *vinska gorica* vinograda Kristusoviga je *Lavantinska škofija*, ki se po Koroški ino Štajarski deželi razlega, blizo štirkkrat sto tavžent duš ima, lepo žlahtno tersje, med katerim sim tudi jaz izrastil, si vsake službe poskusil, ino zdaj viši pastirja službo prevzel, naj bi viši hišnik velikiga vinograda Gospodoviga bil. Bog daj, de bi svojo službo zvesto opravljal! — Potreba mi je h timu *dobrih delavcov*.

Kakor je *hišni gospodar* v svetim evangelji zjutraj zgodaj vstal, delavcov v svoj vinograd najemat, ravno tak tudi jaz v začetku svoje škofove službe, delavce kličem ino prosim svoje duhovnike ino šolske gospode, stariše, gospodarje in gospodinje, de mi pomagata:

I. Gorico Lavantinske škofije pridno ino dobro okopavati z naukami svete katolske vére, katira je luč, ki nam sveti v večno življenje.“ Nar veči bogatija, nar dražej zaklad (šac), nar lepši čast je katolska véra. Ona pri-nese izveličanje grešnikom, razsvetli slepe, opraviči spokornike, poterdi v dobrim pravične, venča (krona) marternike, ohrani device, vdove ino zakonske v čisti sramožlivosti, nas za nebesa pripravlja, ino nas z angelmi večniga veselja de-ležne stori. Gotovo bogastvo je, ki nam ga svet nima dati: vuči sv. Avguštin. — *Vaš dom*, vi stariši ljubi, naj bo za vaše *otroke*, ki so žlahtne mladike vinograda Kristoviga, *perva šola*, de jih v keršanskim nauki skerbno podučite ino po keršansko redite. Dobra, keršanska reja otrok mi nar več na serci leži. Skoz boljši ljudi skerbimo za boljši čase.

Štir pomoge (mitelne) imate, preljubi očetje ino matere, svoje otroke prav izrediti, ki so otrokam toljko potrebné, kakor vam vsakdanjiga kruha. *Perva pomoga* dobrega izrejenja je *podučenje*, de otroke vsiga učite, kar je potrebniga védeti mladim ljudem, ino se njih letam prileže. Preljube *matere*, ki svoje deca na persih imate, Jezusa ljubi-ti jih učite, koljkokrat jih dojite, ino jim skerbno pravite, kakor hitro se zčajmajo, kako je tudi Jezus malo dete bil, terpel ino vmerl iz ljubezni do nas. — Vi *očetje*, kdar prvi kosček kruha svojmu otroku vrezete, k nebesam mu poka-žite, kjer dobrotlivi Oče prebiva ino otroku kruha da. Kakor se sončni žarki sadja primejo ino ga vromenijo, ravno tako se bo serce otrok, mehko ko vosk, ljubezni božji vnelo, ki jim vse žive dni vgasnila ne bo. Vse človek rad pozabi, vse pozemelsko lahko zgubi, le matern nauk pa očeta svaritev mu ostaneta vse žive dni.

Druga pomoga otroke čedno izkojiti (izrediti) je *posvarjenje*, kedar kaj prekanejo. Iz nevednosti otrok marskaj počne, kar se nespodobi ino storiti ne smé. Matere bistro oko vse zagleda, ino ena sama beseda: *nikar tako! to je gerdo!* ovarje mlado serce velike nevarnosti, ino otroku sveto sramožlivost ohrani. Kakor rudeči roži ojster tern je Bog nedolžnosti *sramožlivost* varhinjo dal. Skerbite, očetje ino matere, redniki ino učitelji, de mladih ljudi sveta sramož-livost ne zapustí, ino skerbno otroke svarite.

„Globoko vsajena v mladenčovo serce je hudobija, pravi sv. Duh; pa šiba njo bo izpodila.“ (Prip. 29, 15.) Draga reč je torej *šiba strahovavka* per hiši, *tretja pomoga*; zakaj, kjér strah božji gospodari, tam so bogaboječi, pridni otroci domá. Vsaka keršanska hiša, kjer so otroci, naj dvojno orodje ima: božjo martro na steni, pa šibo v koti. Kar beseda ne zda, naj šiba pripomore. Srečni otroci, katire mati ino očetje tepejo; ne bo jim ptuja palica pela. Kakor je potreba v vigredi (spomladi) mešičevje iz drevja trebiti, de se gosence ne izplodijo ino ne razlezejo, pa tudi divje šibe odrezavati, de drevce ne izdivjá, se mora tudi otrok v mladih letih slabih nagonov odvaditi in pred gerdimi razvadami o-hraniti, de se otroka ne lotijo. Kleti otrok pa Bog ovari! Očtov blagoslov (žegen) otrokam hiše podpéra, materna kletev jih pa podera. Stariši, ki svoje otroke kolnejo, jim srečo zakolnejo; za to je toljko ljudi nesrečnih.

Zastonj se pa človek vpira, ako mu Bog ne pomaga, sosebno v reji otrok. *Šterta pomoga je torej molit-va*, de stariši vsak dan otroke Bogu priporočite, naj jim pravično pamet da. St. Monika je šestnajst let molila, de je svojimu sinu Avguštinu preobernenje izprosila; matere solze ino očeta zdihleji za otroka pred Bogam veliko ceno imajo.

Per vsaki sveti maši molite za svoje sine ino hčere, naj jih angel božji vodi po pravi poti. Oj *starši vi*, očetje ino matere, vi sadunosne drevesa v verti Gospodovim, vi ste moji *pervi pomagavci* v obdelvanji Gospodoviga vinogarda. Ne zapustite me, ino za dober nauk pa za božji strah svojim otrokam skerbite. Bog ne bo samo iz mojih, ampak tudi iz vaših rok njih duše terjati. Vsako drevo pa, ki dobriga sadú ne prinese, bo posekano ino v ogenj verženo. (Mat. 3, 10.) Sad daleč od debla ne pade; ino kakor stariši, taki tudi otroci.

Pa tudi vam *gospodarjam ino gospodinjam*, ki rejenke, hlapce ino dekle imate, priporočim, de jim za kersanski podúk ino za pošteno zadržanje skerbite. Nikarte, de bi se vam per živini poživinili; saj imajo tudi oni po božji podobi vstvarjeno dušo, za katiro je vsmileni Jezus svojo drago kerv prelil. V imeni Jezusa vam jagneta moje čede priporočim. V imeni pastirja vsih pastirjev jih bom tudi iz vaših rok terjati, de jih odrajtam Njemu, ki jih je moji, pa tudi vaši skerbi izročil.

Človeku, ki po sveti hoče, se domá vsiga potrebniga naučiti ni mogoče; naši mladini je v sedajnih časih tudi *šole* potreba. Otrokam za šolo skerbeti je naša sveta dolžnost. Slovenci šole premalo obrajtajo, ker dobrote šol premalo poznajo. To je večno življenje, Kristus veli, de ljudje tebe edino praviga Boga spoznajo, ino pa Jezusa Kristusa, ki si ga poslal. (Joan. 17, 3). Kje se pa Bog bolj na tenko spoznava, nja sveta volja lepši razlaga, kakor v šoli per kersanskim nauki? — Kde se otroci gorši učijo Bogu lepo služiti in svete zakramente vredno prijemati, kakor v pravih kersanskih šolah? Ino dokler je človek rad pozabliv, pogosto tudi zapušen, se uči v šoli brati ino pisati; kar je velik božji dar. Dobre bukve (knige) so v žalosti dober prijatelj, ino pismo, od praviga prijatla črez hribe ino doline poslano je v terpljeni žlahtno hladilo, dober svet v dvomi (v evibli), je v sili pomoč. Kdor vsiga tiga ne zna, je v sedajnih časih sromak; ino nisim še pametniga človeka slišal stariše kleti, de so ga bili v šolo dali; veliko jih pa poznam, ki zdihujejo, de niso v svojih mladih letih v šolo hodili. Naj se vam torej ne mili, kar za šolo daste; nar boljši dota bo vašim otrokam, katire jim nesreča vzela ne bo. Bog sam vé, kamo še otrok pride; ino česar se v mladosti nauči, več velja od gotoviga dnarja. Za farnoj cerkvo je šola fare perva dobrota, iz katire vsmileni Jezus kliče: „Najte malim k meni priti ino ne branite jim, zakaj njih je nebeško kraljestvo.“ (Mat. 19, 14). Matere so z otroci h Jezusu silile; oj nikar, de bi vi, ljubi stariši, svojim otrokam v šolo branili, nikarte, de bi otroci iz šole ostajali, se potepali in pohujšali. Skerbno jih neprenehama v šolo pošiljajte. Naj bi bogat gospod v šoli cekine alj pa križovače otrokam delil, gotovo bi imeli otroci čas jiti, clo gonili v šolo bi jih, de bi zlata ne zamudili. Vsak dober nauk pa več velja, ko zlato ino srebro. Potuhe pa otrokam doma nikar ne dajajte, kedar jih šolski gospodje v strah vzemejo, kar je prav. Vsaka dobra *kersanska šola* mora biti *sadonosniku* podobna, v katerim spomladi (v vigredi) priden kmetič skerbno mešičevje obero, kebre otresa ino gosence pogonobi, de mu žlahtniga drevja ne objedó; ternje potrebi, de se mu ne zaraste. Glejte, tako ternje ino mešičevje so per otrokah slabi nagoni, razvade in svojvoljnost. Ako se zarano ne potrebi, hitro se sa rastejo, de so otroci srovina, gerdi starišam ino učnikom, sebi ino drugim nadloga, vsi deželi nesreča. Ne daj Bog, otrok nespametno zagovarjati. Šola, v kateri se otrokam svojvolja da, kaj ne velja.

Kar očetov dom ino farna šola ne dogotovita v spoznanji božjim ino zadržanju kersanskim *sveta cerkev* dodá, v pridgah ino v kersanskih naukih. Ne mudite, ljube duše! *besede božje skerbno poslušati*, ki ima večno življenje. Le pogledjte pridne *bučelice*, kako skerbno poleti vsako jutro letijo sebi ino drugim po rožah sladke sterdi nabérati. Tudi vaša duša naj ravno tak skerbna bučelica bo, vsaka pridga ino kersanski nauk ji pa duhovska roža svetiga raja, iz katire željno pije hrano življenja večniga. „Človek ne živi samo od kruha, ampak vsake besede, ki iz božjih ust pride. (Mat. 4, 4). (Luk. 4, 4.) Kdor vas (namestnike moje) posluša, mene posluša; — kdor vas zaničuje, mene sanjuje“ — govori Kristus. Ako ponidama pridgo v Gospodovih dneh zamudiš, le pol cerkvene zapovedi dopolniš, pol pa na dolg ostaneš; kdaj boš drugo pol dopolnil? Skoz svoje namestnike sam Bog z vami govori, kedar njegove svete nauke označujejo. Kedar vi molite, z Bogam vi govorite. Ako ne poslušate radi božje besede, tudi Bog vaših prošenj vslišal ne bo. — Ne letajte po ptujih shodih, po cerkvanji ino semnjah; nar ljubši vam naj domača farna cerkva bo. Ovce, ki preade krog letajo, ino se svoje črede ne derže, se lahko zgubijo. Za to sveta mati katolska cerkev želi, de se vsaka svoje domače farne službe božje derži ino brez vzroka (uržaha) drugam ne hodi. — Glejte, ako bomo tako za dober nauk doma, v šoli ino v cerkvi prav pridno skerbeli, bomo v vinogradih lepih Lavantinskih gorih žlahtne mladike ino rodovite vinske terte imeli, ki bojo toljko dobriga sadú svetih čednost ino dobrih del rodile, de bo veselje Bogu ino ljudem.

III. Žlahtno tersje, dobro okopano je potreba tudi *pleti ino ovezati*, de dobí sončne luči ino toplote, rose ino mokrote. Nam kristjanam *luč je nauk svete vére*; *toplota* pa ino potrebna *mokrota nam je posvečjoča gnada božja*, ki nam jo je usmiljen Jezus zaslužil, sv. Duh nam jo pa deli nar prej *per svetim kersti*; po tem pa *per vsih drugih svetih zakramentih*, ako jih vredno prejememo. Posvečjoča gnada božja nam je toljko potrebna pomoč, de ne zamoremo brez nje za večno izveličanje kaj dobriga storiti. Poslušajte, kaj Jezus pravi: „Jaz sim vinska terta, vi ste moje mladike. Brez mene niste kos kaj dobriga storiti.“ (Joan. 15, 5). — Vsak smerten greh nas Jezusa, naše vinske terte loči, nam prijasnost božjo vzeme, nas deličiče nebeškiga kraljestva v otroke pogubljenja premení. Ino kakor mladika, ki se vinske terte ne derži, se hitro posuši, ino bo v ogenj veržena, de zgorí; ravno tako bo z nami, ako v smertnim grehi živimo, ino vmerjemo. Vsmileni Jezus je torej, poprej, ko je v nebesa šel, *zakrament svete pokore* postavil tistim v potrebo, ki so po svetim kersti smertno grešili, ter je dal namestnikom svojim oblast, grešnikom grehe odpustati alj zadržati. (Joan. 20, 22-23). Bog je zvest ino pravičen, ter nam hoče grehe odpustiti, ako se jih izpovemo.

Kdaj pa je potreba k spovedi jiti, ino zakrament svete pokore prejeti? — Ne samo o veliki noči ino o božiči, temuč *ko smerten greh storiš*, hitro h spovedi teci ino pervo nedelo saj izpovedati se ne zamudi. Strašnej stanu ni, kakor v smertnim grehi živeti! Vse molitve in dobre dela, ki jih v smertnim grehi storiš, nimajo pred Bogam nobene cene. Grešnik čedalje huj v dobrim slabí ino smertna rana njegove duše težej zaceli. Zadosti je eden smerten greh nas vékomaj pogubiti; ino kdor v smertnim grehi živi, tako rekoč na pajčini nad peklenskim brezdnam sedí; česar nas Bog ovarji. Le ena sama žilica pokne, ino po grešniku je časno ino večno. Torej vas prosim, škof vaših duš, za svetih pet kervavih ran Jezusovih, če ste nesrečno v smerten greh padli, ne odlagajte spovedi ino hitro se zopet z Bogam spravite.

Naj si pa tudi smertniga greha ne storimo, vender sv. Duh priča, de pravičen sedemkrat na dan pade. (Prip. 24, 16.) Kako lahko grešimo v malim mi vsi? In mali grehi, naj si nam ravno posvečjoče gnade celó ne vzemejo, nam jo vender pomanjšajo ino storijo, de človek v dobrim omaguje, kakor se mladika suši, kedar jo začne červ jesti. „Čudno je slišati, pa vender si upam reči, de bi se skoraj bilo malih grehov več bati, kakor velikih, pravi sv. Krizostom; zakaj smertnih grehov se vstrašimo samih na sebi, mali nas pa lahko v hudo zaziblejo; ino kedar jih malo obrajtamo, se jih duša ne brani. Iz malih grehov pa hitro veliki izrastejo.“ Pogledjte, kako potreba nam je svojo vest *tudi*

malih grehov pogosto očistiti, čolnic življenja našiga malih kamencov izprazniti, de se nam ne potopí. *Vsake kvatre, v nevarnih letah tudi vsakiga mesca h spovedi hitimo*; saj tudi pridna dekla pogosto hišo pomete, če se ji koljkaj nasmeti; ino skerbna gospodinja perilo opere kakor hitro se zamaže; mi bi pa ne čedili svoje vesti? Posebno vredno ino pobožno se naj *velikonočna spoved opravlja*. Za to je *izpraševanje pred velikonočjo*, de duhovski pastirji svoje ovčice presodijo, ali so dovolj podučeni kristjani ino vredni sveto veliko noč z Jezusam obhajati, ino jih podučijo v tim, kar jim pomanjkuje. Kdor se *velikonočnemu izpraševanju* vmika, velikonočne spovedi po redi ne opravi ino sam sebe goljfa. Pokorno ino skerbno torej, ljube duše, k velikonočnemu izpraševanju hodite, de vam bo vesela ino izveličanska vsaka velika nedla.

De se pa z Jezusam, mi mladike s svojo vinsko terto po bitji združimo, nam je postavil on, ki svoje ljubi do konca (Joan. 13, 1.), nar svetejši *zakrament, presveto rešnje Telo*, svoje pravo meso ino kerv v znamenje ljubezni, v kateri med nami v podobi hrupa na altarji živi, ter pravi: „Glejte, jaz sim z vami do konca svetá. Balite k meni vsi, ki terpite ino ste obloženi, jaz vas hočem poživiti. (Mat. 11, 28.) Kdor zavživa moje telo, ino pije mojo kerv, ostane v meni ino jaz v njem.“ (Joan. 6, 57.) Z velikim poželenjam je hotel Jezus velikonočno jagnje z nami jesti; (Luk. 22, 15.) mi smo pa radi toljko merzli, ino po redko, pa še tistokrat slabo pripravljeni, gremo k mizi nebeškiga kralja.

Kaj pa nam je potreba, vredno pristopiti h svetim obhajilu? — Ni nam potreba srebra ne zlata, ne žide ne tenčice; le *šteri reči* si oskerbimo: *čisto serce, pobožno dušo imajmo, na trupli teši ino čedno oblečeni bodimo*. Če pa zato ne skerbimo, nismo pravi kristjani. — *Kolikorkrat nam je pa dobro ino potreba, k svetimu obhajilu jiti?* Pogoje ko je, ako le vredno, boljši bo, kakor vam spovednik naročijo. Ne po svoji glavi letati, ne opušati; zastopniku duhovskemu očetu se izroči. Ako pa vsakiga mesca alj clo vsakih osem dni k sveti božji mizi pristopiti želiš, imaš po nauki svetiga Franciška Salezja *bres smertniga greha* biti, pa tudi *dopadenja do malih grehov ne imeti*. Tvoja *ljubezen* do Jezusa mora biti tvoja *gospodinja*, ino tvoje življenje svetla luč poterpežljivosti ino zvestobe, de bojo ljudje vidili tvoje dobre dela ino hvalili Očeta, ki je v nebesih. (Mat. 5, 16.) — Kakor kristjani mizo božjo opušajo, v keršanski ljubezni péšajo. Zato sveta mati katolska cerkev opomina, prosi ino priporoča skoz usmiljene našiga Boga, naj kristjani skerbijo ta nebeški kruh prav pogosto vredno prejeti, ter škofam ino mašnikom naroča ravno to verne učiti. (Trid. zbor sg. 23.) Pogosto ino vredno sveto obhajanje vam torej tudi jaz, vaš škof priporočim, vas k sveti božji mizi vabim, ter vas per ljubezni Jezusovi zarotim, de radi ino skerbno sami hodite, pa tudi svoje otroke ino podložne vadite z ljubim Jezusam v presvetim zakramenti prav pogosto družiti se. Ino naj vas ljudje barajo, pokaj toljkokrat k svetim obhajilu hodite? odgovorite jim, de je povelje Jezusovo, volja svete matere katoljske cérkve, ino pa serčna želja vašiga škofa ta, de terdni kristjani ne onemorejo, slabi pa močni prihajajo skoz gnado ino pomoč nar svetejšiga zakramenta. Ino kakor rože po jutrajni rosi gorši cvetó, mladike v vinogradi za pohlevnim dežam lepši rastejo, tako bote v dobrim rastle tudi ve, ljube duše, neveste Jezusove. Vaše serce bo Jezusov tron, ino vi tempel svetiga Duha. Dopolnila se bo vam obljuba Jezusova: „Kdor mene ljubi, njega bom tudi jaz ljubil, ino tudi moj Oče ga bo ljubil; ino bom prišli ino per njem prebivali. (Joan. 14, 23.)

Kakor se vinska terta svojiga kôla zvesto derži, de je vihar ne polomi, tako se moramo deržati Boga tudi mi v veselji kakor v žalosti, v sreči kakor v nesreči: *Z ljubim Bogam nas pa veže sveta služba božja*, katero smo dolžni vsako nedelo ino zapovedan praznik (svetek) spodobno slišati, ino per svetim farnim opravili v duhi zbrani biti. Šest dni nam je dober Bog dal vse naše posvetne dela opraviti ino truplo oskerbeti, sedmi dan je sebi posvetil, de ga Bogu v čast ino v izveličanje duše obernemo. (III. Mojz. 23, 3-4.) Ni dobro prepogosto po shodih letati, domačo službo božjo pa opušati. Ni zadosti le kako tiho mašo vjeti, besede božje pa ne slišati. Ni prav se o nedelih ino praznikah po osterijah potikati, rajati, alj v slabe tovaršije zahajati. Grehi ob svetih dneh storjeni so za toljko večí. Greh je v nedelah ino zapovedanih praznikah po cesti težko voziti, brez vse sile ino dopušenja za posveten dobiček delati. Dajte Bogu, kar je Božjiga ino bo tudi Bog dal, kar je vam potrebniga.

Vsak skerbni *gospodar v saboto večer* po roženkranci svoji družini naroči, kdaj ino kamo naj k službi božji gre, pa tudi vkaži kako se naj otroci ino družina h keršanskemu nauku verstijo. Kdor pa za varha doma, alj bolen v cerkvo ne more, vzemi doma ob časi službe božje molitvine bukve (knige) alj pa roženkranc v roke, se na stran farne cerkve obrni, se v duhi s keršansko sosesko združi, ino klečé alj stojé, če moreš, svojo službo opravi. Dober Bog bo tebe tudi doma vslišal. Kedar pa v cerkvo dojdeš, združi se s svojimi bratami ino sestrami. Moli na glas, kedar molijo, z njimi poj, ako pojejo. Spomni se, de pred živim Bogam stojiš, ki te vidi ino sliši; de nar viši Gospoda ne žališ, ampak zahvališ za vse, kar si prejel, ino prosiš, česar potrebuješ, de blagodarvan na svoj dom greš.

Vsako *nedelo večer* gospodar svojo družino izprašaj, kaj so pridgvali, kaj se oni per keršanskim nauki naučili? Kar eno ne vé, naj drugo pové, de bote sême božjiga nauka v zemljo svojiga serca skerbno poshranili ino z molitvijo pomočili. Tako vam bojo dnevi Gospodovi k izveličanju; po tem pa tudi delavniki srečni ino veseli.

Kakor nam pa dober Bog vsak dan sape ino življenja, živeža, obleke ino vsiga potrebniga da, dajmo tudi mi Bogu majhen *dar vsakdanje molitve*. Naj si ravno veliko moliti ne vtegneš, saj dober namén (dobro majningo) zjutraj stori, rekoč: „Zahvalim te Oče nebeški, de si me nicoj hudiga varval; ovarvaj me tudi dones vsiga zlega na duši ino telesi, ter mi daj vse k tvoji časti storiti.“ — Ino kedar zvečer truden dolgo moliti ne moreš, pred posteljo poklekni rekoč: „Zahvalim te, Oče nebeški, za vse dobre, ki si mi jih dal. Odpusti mi moje grehe ino mi lubo, lehko noč daj. V imeni božjim naj zaspim, v imeni božjim se zopet izbudim.“ — Taka molitvica je zlata vredna, kér nam vse naše dela Bogu prikupi.

Slišiš juternico, o *poldné alj zvečer zvoniti*, ne odlagaj moliti, naj bo na poti alj pa domá. Tudi *pred jedjo ino po jedi* molite skupej ino na glas. Molitev pravičniga veliko premore; nar močnejši je molitev združena. Zakličite torej vi gospodarji ino gospodinjje svojo družino o pravim časi k molitvi, v sredo med nje poklekните ino glasno molite z njimi. Angeli bojo vaše molitve nosili pred božje obličje ino vas varvali. Kjer sta dva alj terje skupej v mojim imeni, sim jaz v sredi med njimi, pravi Jezus sam. (Mat. 18, 20.) — Vučite moliti, vi očetje ino matere svoje otroke, ino iz mladih dni vadite jih. Kdor prav moli, tudi prav živi. Molitev gre gori, usmiljenje božje pa dolj. (Sv. Avguštin.) Kdor skerbno moli ino pridno dela, svoje dolžnosti dopolni. Ne dajte otrokam kosilca (froštika), dokler ne odmolijo ino se čedno vmijejo; brez molitve jim ne dajte zaspáti. Česar se človek v mladosti navadi, vse svoje žive dni zna.

Kakor izveličanska molitev — tako hudobna ino pogubljiva je *kleter*. Oj de bi je nikolj nikjer med vami slišati ne bilo! Kdor kolne, svojo dušo zakolne, uči sv. Duh. (Sirah 21, 30.) Molitev je ključ nebes, kletev pa pekla. Z jezikam hvalimo Boga Očeta, z jezikam kolnemo brata, ki je stvarjen po božji podobi. Per vas, bratje, ne sme tako biti, opominja sv. Jakob. (Jak. 3, 9.) Zavežite jezik hudobcu, ki v pričo vas kolne, de Bog žalen ne bo. Vpričo otrok nikolj ne zakolnite, de se kletve ne naučijo. Kletev matere otrokam hiše podera, ino otroci, ki jih stariši kolnejo,

srečni nikolj ne bojo. (Sirah 3, 11.) V nebesih izvoljeni Boga hvalijo, pogubljeni se v pekli preklinjajo; s katerimi v življenji deržiš, k tajistim po smerti prideš. Kletva žali Boga, pohujša bližniga ino nas pogubi. Kar nam molitva pripravi, nam kletev zapravi. Bog nas varji kletve!

IIII. Lepo okopano ino čedno *ovezano tersje* se mora skerbno pleti, de ga ternje ino zel ne prerasteta; pa tudi *varvati*, de ga zverina ne zatere ino ne pokonča. Ravno tak potreba varvati je pred vsim drugim *mladih, nedolžnih ljudi, oni so rahle oke*, katire slana zapelivosti hitro vmori. Varujte stariši, gospodarji in gospodinje svoje domače *prevzetlive gizdosti* (oferti). Gizdost je dober kup, prelepa obleka pa draga; ona več del ljudi ob božje dopadnje, pa tudi ob premoženje dene. Vsakter se naj po svojim stani ino premoženji nosi. Ko se je svoje dni mogočen kralj Cirus ženil, so na njegovo vkazo iz vsih dežel pred nja dekleta prišle prav bogato oblečene, ki so upale njemu dopasti; pa mu nobena ne dopade. Poslednič vglada za drugim pohlevno devico, preprosto, pa vender čedno oblečeno, ter ji roko podá ino njo pred druge postavi, rekoč: „Pošteno devico hočem za ženo, ne pa gizdastih oblačil;“ ino vse druge osramotene k domu pošle. Ravno to bo tudi nebeški kralj storil. Nar gorši oblačilo tisti imá, ki si ga doma pripravi. Kdor preveč za oblačilo trupla skerbí, lahko na oblačilo duše pozabi. Gizdost alj ofert v noši je den denašni nar huj vjima, pa tudi velika pregreha. Ne dopustite mladenčam se *tobaka* privajati; tobakaja je med nami nekaka kužna bolezn, polna škode ino nevarnosti.

Varujte se *kužniga šganja*, ki ga slepi ljudje ko vodo pijejo, dušo zalijejo ino truplo zažgejo. „Taka pjača gladko teče, poslednič pa pikne ko gad,“ uči sv. Duh. (Prip 23, 31, 32.) Pjanost je gladka steza v pogubljenje; ino pjanci nebeškiga kralstva ne bojo posedli, sv. Pavl priča. (I. Kor. 6, 10.) Pa tudi v vini je nečistost. „Keršanski človek se mora posebno dveh reči varvati, uči sv. Anton Pušavnik, nečistosti na trupli ino pa posvetne časti.

Varujte se *prešestvanja ino vsiga nečistiga djanja*; ono je rak, ki v sedajnih časih človeški rod je. Nečistost je široka cesta, ki v pekel peljá, ino strašno jih je, ki po njej hodijo. Oh drage duše Kristusove! nečistosti varite se. Zapeljivci ino pa ponočvavci so dereči volki in pomagavci peklenškiga satana. Ne imejte jih med sebo, de vam nedolžnih ljudi ne pohujšajo. Pregreha nesramnih del zemljo pokriva, ino nečisto djanje vpije v nebo za mašvanje. Prosim vas torej ino zarotim per izveličanji vaših duš, vi očetje ino matere, v sveti sramožlivosti svojo mladino ohranite, naj ne vidjo ino ne slišijo, kar bi nedolžnim sercam škodo storilo. *Sveta sramožlivost* varje nedolžnost. „In kako lep je čist rod v svoji svetlosti. Njegov spomin je večer, ker per Bogu ino per ljudeh znanje ima.“ (Modr. 4, 1.)

Varujte se *laši ino vsake zvijače*; mož beseda naj bo per vas doma; tat ino lažnivec sta si brata ino lažnive usta dušo vmorijo. (Prip. 21, 28.) Otroci, ki lažejo, slabo kažejo ino zaslužijo ojstro strahvani biti: „Bog hoče od vsakiga človeka, po nauki sv. Antona trojno imeti: Pravo vero iz vse duše ino iz celiga serca, v besedi resnico ino pa čistost življenja.“

Varujte se *tožb ino pravi*; one so kervave sovražnice keršanske ljubezni, ino v soseski več nesrečo storijo, kakor ogenj. Vselej je bolje kratka sprava kakor pa dolga pravda. V tožbah ljudje izdivjajo, v pravih obožajo, ino vinograda toča nikdar toljko ne zatere, ko pravda hišo. Izveličani so krotki, zemljo bojo posedli; izveličani so mirni, otroci božji bojo imenovani. (Mat. 5, 4, 9.)

Radi imajte svoje dušne pastirje, vbogajte radi svoje duhovske očete. Oni čujejo nad vami ino bojo za vaše duše odgovor dajali; naj to z veseljam storijo, ne pa zdihvaje; to bi ne bilo dobro za vas. (Hebr. 13, 17.) Varujte se pa *krivih prerokov*, ki vas slabih reči, krivih vér ino praznih molituv učijo, ter vam naročajo posebne poste ino pobožnosti, katirih sveta katoliška cerkva ne spozná. Take, na videž še toljko sveteče reči so ljuljka med pšenico. Gorje mu, kdor se na nje zanaša; one so goljufen dnar, s katerim ne smés na svetlo. Pravovérni kristjan le *troje učeni*ke posluša; *sveto pismo*, ki se nam bere, *sveto katoliško cerkev*, ki nas po namestnikah svojih uči, ino pa *svojiga dobriga spovednika*. Kdor se tih trojnih učencikov derži, si ne bo vgrešil.

Pokorni bodite svoji *deželski gosposki*, katiro je Bog postavil vam za pravico, hudobnikom pa v strah. Kdor se gosposki zoperstavi, se Bogu vstavlja, ino njega bo Bog. (Rim. 13, 1.) Dajte vsakimu, kar mu gre, dajco, komur dajco, čast komur čast. Tistim, ki Boga ljubijo, vse v dobro izide. Bog ljubi pravico in resnico; je pa Bog z nami, kdo bo zoper nas? (Rim. 8, 31.)

Lepa vinska gorica je *Lavantinska škofija*, drag vinograd Gospodov; pa še lepši bo, ako ga pridno obdelavamo, kakor sim vam povedal. Mi bomo sadili ino polivali; Bog bo pa rast dal (I. Kor. 3, 6-7.), de bomo veseli obilniga sadu za večno življenje, svetih čednost ino dobrih del. Prav lepo vas prosim v imeni Jezusa, storite mi radost, de se vas bom s svetim Pavlam pohvaliti mogel rekoč: „Vi ste moje veselje, in moja krona.“ (Filip. 4, 1.)

Ako Bog zdravje da, vas bom *pogosto objiskal* ino pogledal, kako kaj vinograd vaše fare kaže; ali se mladenči ino deklice čedno nosijo, možje ino žene pošteno zaderžijo, ali se starčki ino babele skerbno pripravljajo za dolgo večnost? — Kako hočete naj k vam pridem s šibo, alj pa z ljubeznjo v duhu krotkosti? (I. Kor. 4, 21.) Oj nikar, de bi namesti žlahtniga grozdja svetih čednost Gospod vinograda le ternje najdel, nam vinograd vzel ino drugim dal, ki bi mu odrajtali obilnej sad v svojim časi. (Iz. 5, 2.)

Objiskal bom skerbno vaše otroke, ino pogledal, kako óke poganjajo, ali mladike lepo kažejo, ali bojo pridni, bogaboječi kristjani. Izprašal jih bom, ino videl, kako ste jih kaj podučili, ali so ljubeznivi božji otroci? Oh skerbite, de jih bom vesel! Apostolske roke nad nje pokladal bom, za nje molil, ino Bog sv. Duh jih bo *v zakramenti svete birme* s svojimi darami napolnil. Pohvalil bom pridne, pa tudi pokregal slabe kristjane po oblasti, katero mi je dal On, ki me je poslal, Jezus Kristus. — Tudi vérnim mertvim bom večer mir ino pokoj zapel, ki v Gospodi počivajo, bom dopolnil z božjo pomočjo svojo veliko apostolsko službo, ino oskerbel imeniten vinograd naše Lavantinske cérkve, ako mi bote tudi vi, preljubi, pridno pomagali.

Poglejte, sonce življenja našiga hitro zahaja; den se bo nagnil ino približal večer našiga dela v vinogradi Gospodovim. Ne bo dolgo, ino Gospod poreče svojimu hišniku nas na plačilo zaklicat ino dat vsakimu zaslužen dnar. (Mat. 20, 8.) Blagor meni, blagor vam, ako nam vsakimu veselo poreče: „Dobro tebi hlapec priden ino zvest, ker si bil v malim zvest, bom te črez veliko postavil. Pojdi v veselje svojga Gospoda.“ (Mat. 25, 21.)

Bodite torej pozdravljeni v imeni Gospoda! Vsi sveti vas pozdravijo. Gnada gospoda našiga Jezusa Kristusa, ljubézn božja ino edinost svetiga Duha bodi z vami vsemi. (II Kor. 12, 18.) Amen.

Per svetim Andreji na Koroškim 19. dan maliga Serpana 1846.